

DĖL KAI KURIŲ EKSPERTINIŲ TARNYBŲ REFORMOS PROBLEMŲ

Doc. dr. E. Kurapka

Telefonas 71 45 33

Doc. dr. H. Malevski

Telefonas 71 46 11

Kriminalistikos katedra, Lietuvos teisės akademija, Ateities g. 20, 2057 Vilnius

Spaudai pateikta 1999 m. birželio 24 d.

S a n t r a u k a

Reikia pripažinti, jog Teisinės sistemos reformos antrasis etapas vyksta gana vangiai, ypač kokybinių pokyčių pasigendama pertvarkant ekspertines įstaigas. Teisinėje visuomenėje diskusijas sukėlė jau pačios ekspertinių įstaigų reformos nuostatos, numatančios, jog VRM sistemos "ekspertiniai teritoriniai padaliniai ir specialistai (ekspertai, kriminalistai-technikai) įsilieja į šakiniu principu specializuotus policijos padalinius". Vien jau tai prieštarauja Teisinės sistemos reformos metmenų teiginiui, kad policijos funkcijos turi būti universalios. Straipsnio autorių nuomone, pertvarkyti ekspertinių įstaigų sistemą pradėta neturint aiškios strategijos, bandant, viena vertus, dirbtinai suskaldyti vientisą nusikaltimų tyrimo procesą, specialių žinių taikymo funkcijas paskirstyti tarp Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos specializuotų ekspertinių įstaigų, o, kita vertus, dubliuojant šių įstaigų funkcijas, nenumatant jų veiklos koordinavimo, darnios sistemos ir jos veiklą užtikrinančių sąlygų sukūrimo.

Straipsnyje bandoma išdėstyti nuomonę dėl ekspertinių, taip pat ir mokslinių bei privačių įstaigų, veiklos suderinimo ir plėtojimo remiantis mokslu bei atsižvelgiant į pagrindinę teisinės sistemos reformos nuostatą: teisinė sistema pertvarkoma pirmiausia rūpinantis kuo veiksmingesne Lietuvos žmonių teisių apsauga, nustatant reformos prioritetus, teises institucijas reformuojant tolygiau, nedubliuojant jų funkcijų, išvengiant žinybinio požiūrio, atsirandančio tada, kai institucijos reformuoja pačios save, o ne koordinuojant jų veiklą.

Net ir patvirtinus Teisinės sistemos reformos metmenų naują redakciją, reikia pripažinti, jog reformos antrasis etapas vyksta gana vangiai, ypač kokybinių pokyčių pasigendama pertvarkant ekspertines įstaigas. Teisinėje visuomenėje diskusijas sukėlė¹ jau pačios ekspertinių įstaigų reformos nuostatos: "Metmenų" skyrius "Ekspertinės įstaigos" prasideda teiginiu, kad "Vidaus reikalų ministerijos Kriminalistinių ekspertizių departamentas pertvarkomas; jis tampa vieningos policijos sistemos struktūriniu padaliniu, kurio statusą apibrėžia Policijos įstatymas, Baudžiamojo proceso kodeksas ir kiti teisės aktai. Kriminalistinių ekspertizių padalinys vykdo metodinį vadovavimą bei aprūpinimą techninėmis priemonėmis, rengia specialistus; **ekspertiniai teritoriniai padaliniai ir specialistai (ekspertai, kriminalistai-technikai) įsilieja į šakiniu principu specializuotos policijos padalinius (paryš-**

¹ Šiuo klausimu buvo diskutuojama, pavyzdžiui, 1997 m. gruodžio 4 d. vykusioje Lietuvos teisininkų draugijos konferencijoje, skirtoje Teisės reformos metmenų naujai redakcijai apsvastryti bei 1999 m. birželio 18 d. Lietuvos teisės akademijoje vykusioje mokslinėje konferencijoje "Specialių žinių panaudojimas: procesinės, mokslinės-techninės ir organizacinės problemos".

kinta mūsų). Į jų funkcijas įeina įvykio vietos apžiūra, daiktinių įrodymų suradimas, paėmimas ir ištyrimas. Tyrimų rezultatai – išvados pateikiamos byloje kaip įrodymai. Prireikus sudėtingesnių tyrimų, jie gali būti atliekami Centrinėje kriminalistinėje laboratorijoje”.

Vien mūsų paryškintas teiginys prieštarauja kitam tų pačių “Metmenų” teiginiui, kad policija turėtų atlikti universalias funkcijas.

Toliau “Metmenyse” rašoma: “... teismų skiriamos ekspertizės baudžiamosiose ir civilinėse bylose atlieka Lietuvos teismo ekspertizės institutas bei kiti asmenys”¹.

Perskaičius tokią formuluotę, be abejo, gali kilti klausimas, ar jau ir teismas neturi teisės skirti ekspertizes VRM kriminalistinių ekspertizių tarnybos darbuotojams? Jei atsakome teigiamai, neišvengiamai turime pripažinti, jog pateiktoje redakcijoje yra numatomi labai dideli ekspertinių tarnybų veiklos pokyčiai. Ar numatomi pokyčiai yra pakankamai moksliskai pagrįsti? Ar šie pokyčiai yra būtini pertvarkant teisėsaugos institucijas? Ar numatytos ekspertinių tarnybų reformos nepakenks atskleidžiant ir tiriant nusikaltimus? Ar rengiant ekspertinių tarnybų reformą nesijaučia tam tikrų žinybiškumo apraiškų?

Toliau analizuodami “Metmenis”, matome ir naują “įdomų” ekspertizių skirstymą pagal sudėtingumą: tyrimai, sudėtingesni tyrimai ir ekspertizės. Juos atlikti galės atitinkami VRM teritoriniai padaliniai, Centrinė kriminalistinė laboratorija ir Lietuvos teismo ekspertizės institutas. Mūsų manymu, vargu ar tokia klasifikacija irgi yra moksliskai pagrįsta. Pats ekspertizių skirstymas į sudėtingas ir nesudėtingas, ypač tam tikrų jų atlikimo lygių išskyrimas, yra labai subjektyvus ir žalingas tiriant nusikaltimus, o specialisto pasirinkimas ekspertizei atlikti turi priklausyti nuo jo kvalifikacijos (žinių, įgūdžių) tam tikroje srityje, šiuolaikinių objektų tyrimo metodikų įvaldymo bei turimos arba prieinamos tyrimams būtinų technikos ir kitos įrangos.

Jau šie keli pavyzdžiai rodo, jog teisėsaugos institucijų reformos “Metmenyse” nėra aiškios ekspertinių įstaigų plėtros koncepcijos ir juo labiau – strateginės kriminalistinės tarnybos pertvarkymo programos, kuri turi numatyti galutinius ir tarpinius tikslus, reformos etapus, jų uždavinius, materialinius ir kadro išteklius, galimus plėtros variantus. Turi būti patikslinta tarnybų struktūra ir funkcijos, kad jos nuolat nesidubliuotų, vengiama žinybinio požiūrio, atsirandančio, kai institucijos reformuoja pačios save (reformuojasi).

Pabandykime trumpai panagrinėti kriminalistinių ekspertizių įstaigų raidą Lietuvoje ir jų pagrindines funkcijas.

Kriminalistinė ekspertinė tarnyba Lietuvoje (taip pat ir tarpukario Lietuvoje) veikė Vidaus reikalų ministerijos sistemoje ir tik 1961 m. Teisingumo ministerijos struktūrose buvo įkurtas Teismo ekspertizės mokslinio tyrimo institutas².

Tarp instituto įkūrimo priežasčių buvo ir savotiškos konkurencijos, rungtyniavimo tarp Vidaus reikalų ir Teisingumo ministerijų veiksnys. Autoritarinės valstybės struktūroms toks rungtyniavimas buvo kaip netipiška savotiška demokratijos apraiška, o demokratinė valstybei, kurios baudžiamasis procesas yra grindžiamas rungtyniavimo principu, mūsų manymu, tokia struktūra yra būtina, aišku, tinkamai suderinus institucijų funkcijas. Nors atskiruose raidos etapuose pagrindinės Teismo ekspertizės instituto darbo kryptys buvo tikslinamos, bet pagrindinis tikslas buvo mokslo ir technikos laimėjimų panaudojimas teismų, prokuratūros, tardymo ir kvotos institucijų veikloje, t.y. panašus kaip ir VRM Kriminalistinių ekspertizių tarnybos.

Apie Teismo ekspertizės instituto uždavinius P. Pošiūnas rašė: “Svarbiausi instituto uždaviniai: daryti ekspertizes teisėsaugos institucijų pavedimu ir kitų valstybinių įstaigų bei fizinių asmenų prašymu; tirti kriminalistikos ir teismo ekspertizės problemas; vykdyti kriminalistikos ir ekspertizės mokslinius tyrimus; kurti ekspertinius tyrimo metodus ir metodikas; rengti įstatymų ir kitų norminių aktų ekspertizes ir mokslinių techninių priemonių panaudojimo klausimais projektus; dirbti metodinį darbą ir rengti ekspertus ir mokslo darbuotojus kriminalistikos ir ekspertizės srityse” [13, 4-5]. Taigi kaip svarbiausia Teismo ekspertizės

¹ Žr.: Teisinės sistemos reformos metmenys (nauja redakcija) // VRM žinios. Nr. 1(9). 1998.

² Plačiau apie tai žr.: Pošiūnas P. Lietuvos teismo ekspertizės instituto veiklos apžvalga ir perspektyvos // Kriminalistikos ir teismo ekspertizės problemos. –V., 1996. Palskys E. Lietuvos kriminalistikos istorijos apybraižos (1918-1940 m.). – V., 1995.

instituto veikla nurodoma ekspertizių atlikimas ir tik po to minimas mokslinis, metodinis ir kitas darbas.

Mūsų manymu, taip skirstyti veiklas nėra tikslinga, o ypač dabar.

Iš tikrųjų atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, Teismo ekspertizės institutas (anksčiau Teismo ekspertizės mokslinio tyrimo institutas) tapo pagrindine moksline kriminalistine ekspertine įstaiga. Todėl būtina ne tik išsaugoti Instituto mokslinį potencialą, bet ir pritraukti naujas mokslininkų pajėgas, kad mokslinis ir metodinis darbas kriminalistikos ir ekspertizių srityje taptų pagrindinis. Tam turi būti sudarytos atitinkamos sąlygos, nes investicijos į mokslą tiesiogiai ir greitai neatsiperka. Be abejo, ekspertizės turi išlikti viena iš svarbiausių, bet ne pagrindine darbo kryptimi. Atskirai svarstyti ir Instituto žinybinės priklausomybės, kas sunkiai derinasi su koordinacinėmis tarpžinybinėmis jo funkcijomis, klausimas.

VRM Kriminalistinių ekspertizių tarnybos nuostatuose tarp pagrindinių tarnybos funkcijų pirmiausia yra nurodytas ekspertizių atlikimas. VRM Kriminalistinės ekspertizių tarnybos uždaviniai visais laikais buvo įvairūs: naudoti technines kriminalistikos priemones ir taikyti kriminalistikos metodus atliekant tardymo ir operatyvinius veiksmus, atlikti ekspertizes ir tyrimus, vesti ir tvarkyti tam tikrų rūšių kriminalistines įskaitas ir pan. Bet ekspertizės buvo ir lieka viena iš pagrindinių tarnybos veiklos funkcijų. Nuo 1991 iki 1998 m. Kriminalistinių ekspertizių tarnybos atliktų ekspertizių ir tyrimų padaugėjo daugiau nei 4 kartus, Teismo ekspertizės instituto – 3 kartus (1 lentelė).

Per tą laikotarpį įvykio vietų apžiūrų dalyvaujant specialistams kriminalistams skaičius padidėjo daugiau nei 2,5 karto (2 lentelė).

Kriminalistinių ekspertizių tarnybos darbuotojai, be anksčiau minėtų funkcijų, dalyvauja ir atliekant kitus tardymo veiksmus, tvarko įvairias kartotekas ir pan.

Lygindami Teismo ekspertizės instituto ir Kriminalistinių ekspertizių tarnybos padalinių atliktas ekspertizes ir tyrimus, matome, kad jų santykis yra 1:4.

Lietuviškoje mokslinėje literatūroje kriminalistinių ekspertinių tarnybų kompetencijos klausimai buvo keliami ne vieną kartą. Pavyzdžiui, P. Pošiūnas pabrėždavo, kad VRM kriminalistinės tarnybos darbuotojai turi atlikti techninį darbą, t.y. paruošti medžiagą ekspertizei, o ekspertizę atliks Teismo ekspertizės instituto ekspertai. 1991 m. jis rašė: "Atsižvelgiant į tai, kad naujame BPK numatoma, jog nusikaltimų tyrimo pirminius veiksmus turėtų daryti policijos kvotos organai, dalyvaujant specialistams, policijos sistemoje tikslinga įkurti kriminalistinės technikos padalinius, kurie būtų kiekvienos savivaldybės policijos skyriuje. Šiuose padaliniuose turėtų dirbti ne tik kriminalistai, chemikai, fizikai, bet ir autotechnikai, gaisrų, saugumo technikos bei kitų sričių specialistai, kurie kartu su kriminalistinės policijos inspektorais galėtų skubiai išvykti į nusikaltimo vietą, apžiūrėti įvykio vietą, užfiksuoti, paimti bei iširti surastus nusikaltimo pėdsakus bei daiktinius įrodymus, o reikalui esant, skubiai padaryti tyrimus ir surašyti specialistų pažymas. Šie specialistai turėtų daryti tyrimus ir atliekant operatyvinės paieškos veiksmus. Lietuvos teismo ekspertizės mokslinio tyrimo institutas turėtų daryti ekspertizes tik po bylos iškėlimo tardytojų ir teismų pavedimu, atsižvelgiant į prokurorų, advokatų ir kitų proceso dalyvių prašymus" [10, 7-8].

Toliau plėtodamas savo mintis, P. Pošiūnas 1996 m. rašė: “Mūsų nuomone, reikėtų reorganizuoti Kriminalistinių ekspertizių departamentą ir perduoti jį policijos žinion, įsteigti Kriminalistinį techninį skyrių (valdybą), o jo padalinius atitinkamai pertvarkyti į miestų ir rajonų policijos komisariatų kriminalistinius techninius skyrius ir poskyrius, kurių darbuotojai ir atliktų įvykio vietos apžiūras. Pagrindinės šio skyriaus darbuotojų funkcijos galėtų būti tokios: 1) įvykio vietos apžiūra ir preliminarus daiktinių įrodymų tyrimas; 2) medžiagos ekspertizėms rengimas; 3) nesudėtingų ekspertizių (daktiloskopinių, trasologinių, balistinių) atlikimas; 4) tyrimai operatyvinei veiklai užtikrinti” [11, 12].

1997 m. straipsnyje “Dėl kriminalistikos mokslo ir technikos panaudojimo tiriant nusikaltimus bei nagrinėjant bylas teisme” buvo rašoma: “Sprendžiant nusikaltimų tyrimo praktikos tobulinimo ir įvykio vietos apžiūros kokybės problemą, manome, kad VRM Kriminalistinių ekspertizių departamentą reikia pertvarkyti į Policijos departamento Centrinį kriminalistinį skyrių (laboratoriją), o jo padalinius atitinkamai į miestų ir rajonų regioninius ir vietinius policijos komisariatų kriminalistinius techninius skyrius ir poskyrius (laboratorijas). Pagrindinės šio skyriaus darbuotojų funkcijos galėtų būti: įvykio vietos apžiūra ir preliminarus daiktinių įrodymų tyrimas; medžiagos ekspertizėms paruošimas; kai kurių kriminalistinių ekspertizių (daktiloskopinių, įsilaužimo įrankių pėdsakų, nešaunamųjų ginklų, visumos nustatymo pagal dalis, šaunamųjų ginklų, šaudmenų ir kt.) darymas ir tyrimai operatyvinei veiklai užtikrinti” [12, 66]. “Daugumos sudėtingų kriminalistinių ekspertizių darymą šiuo metu būtų galima sutelkti Lietuvos teismo ekspertizės institute bei jo skyriuose atitinkamai išplėtus instituto materialinę bazę” [12, 67].

Kaip matome, kuriant ekspertinių tarnybų struktūros koncepciją, pabrėžta būtinybė stiprinti VRM kriminalistinių padalinių funkcijas apžiūrint įvykių vietas, kur turi būti surandami bei užfiksuojami įvairūs pėdsakai. Kaip argumentas ne vieną kartą būdavo nurodoma kitų šalių patirtis šioje srityje [10; 14].

Pritariant šiam teiginiui ir netgi nurodant būtinybę tam tikrais atvejais numatyti įvykio vietos tyrimą [8], būtina pasakyti, kad daugelyje pasaulio šalių ne tik įvykių vietas, bet ir daugumą pagrindinių rūšių ekspertizių atlieka VRM sistemos, t.y. tos sistemos, kuriai pavesta tirti nusikaltimus iki teismo, ekspertai. Taip yra Vokietijoje, Prancūzijoje, Didžiojoje Britanijoje, Lenkijoje ir kt. šalyse [1; 3; 14; 16; 17].

Nepritardami pačiai ekspertizių atlikimo monopolizavimo koncepcijai, manome, kad, susiklosčius tokiai padėčiai, būtina ne tik pertvarkyti, bet ir koordinuoti jų mokslinį, metodinį bei organizacinį darbą. O suteikimas teisės atlikti ekspertizes asmenims, kurie nėra ekspertinių įstaigų darbuotojai, yra tik sveikintinas, nes kartu yra demonopolizuojama, decentralizuojama ši veiklos sritis. Tačiau, suteikiant tokias teises, mūsų nuomone, būtina nustatyti griežtas unifikuotas tarpžinybines ekspertinių įstaigų sertifikavimo taisykles.

Mūsų atlikti tyrimai rodo, kad jau šiandien dėl įvairių priežasčių nesugebama iširti visų įvykio vietos apžiūrint paimtų pėdsakų, be to, apžiūrų lygis, jų efektyvumas yra žemas [8, 45], todėl sprenddami nusikaltimų tyrimo ir aiškinimo problemas turime ne bandyti monopolizuoti, sutelkti ekspertizių atlikimą vienoje struktūroje, bet stengtis plėsti jas ir, be abejo, galimybes tęsti mokslinius ir metodinius darbus kriminalistikos ir ekspertizės srityse, kelti ekspertų kvalifikaciją.

Nekoordinuojama ekspertinių įstaigų plėtra, kai susimaišė respublikinis, žinybinis, regioninis lygmuo ir ekspertų specializacija, kai naujos ekspertinės institucijos (struktūriniai padaliniai) plėtojamos stichiškai, kai jų vis daugėja, lėšos naudojamos, o poreikiai panaudoti specialias žinias nepatenkinami, ir ši neigiama tendencija sparčiai plinta, leidžia vienareikšmiškai teigti, jog tolesnė tokia šių svarbių institucijų plėtra be aiškios koncepcijos yra negalima ir kuo greičiau koreguotina. Į ką gi visų pirma reikėtų atsižvelgti vykdant kriminalistinių ekspertinių įstaigų reformą? Nepretenduodami į galutinę tiesą, galėtume pasiūlyti padiskutuoti dėl tokių esminių nuostatų:

1. Valstybinės ekspertinės kriminalistinės techninės įstaigos turėtų tirti visus nusikaltimų pėdsakus, išskyrus kai kuriuos retus, originalius, retai pasitaikančius, kuriuos pagal užsakymą galėtų tirti kitos atitinkamo profilio ir kompetencijos institucijos (pvz., mokslo institutai) ir ekspertai.

2. Siekiant kriminalistinius tyrimus priartinti prie įvykio vietos ir, viena vertus, taupyti lėšas ir tinkamai panaudoti aukštos kvalifikacijos personalą, kita vertus, yra sukuriamas centrinių bei regioninių institucijų tinklas, numatant paskirstyti ekspertinius tyrimus pagal rūšis, sudėtingumą, regiono poreikius bei užtikrinti pakartotinių tyrimų atlikimo galimybę. Tam geriausiai tiktų VRM Kriminalistinių ekspertizių tarnybos trijų pakopų struktūra:

- centre – Centrinė kriminalistinė laboratorija;
- apskričių centruose – ekspertiniai kriminalistiniai skyriai prie apskričių policijos komisariatų;
- policijos komisariatuose – kriminalistiniai techniniai poskyriai.
- Centrinės laboratorijos pagrindinės funkcijos būtų šios:
- numatyti VRM techninę kriminalistinę politiką;
- atlikti sudėtingas ir pakartotines ekspertizes bei tyrimus;
- organizuoti ir tvarkyti centralizuotas kriminalistines įskaitas ir pagalbines kolekcijas;
- plėtoti metodinį ir analitinį darbą;
- rūpintis kvalifikacijos kėlimu.

Prie apskričių policijos komisariatų esantys ekspertiniai kriminalistiniai skyriai turėtų būti pagrindinės ekspertinės įstaigos, kuriose būtų atliekamos visų pagrindinių rūšių ekspertizės. Dalis ekspertinių kriminalistinių skyrių galėtų atlikti regioninių laboratorijų funkcijas ir, atsižvelgdami į teisėsaugos institucijų poreikį, atlikti daugiau rūšių ekspertizių negu kiti skyriai.

Policijos komisariatų kriminalistinių techninių poskyrių pagrindinės funkcijos būtų:

- atlikti įvykių vietų apžiūras;
- dalyvauti kituose tardymo veiksmuose;
- tvarkyti vietines įskaitas;
- atlikti daktiloskopines, kai kurių rūšių trasologines bei nešaunamojo ginklo ekspertizes.

VRM kriminalistinėje tarnyboje galėtų dirbti ir uniformuoti, ir laisvai samdomi ekspertai.

Turėtų būti parengta VRM kriminalistinės tarnybos plėtos programa, įgyvendinama etapais, suderinus juos su kitų teisėsaugos institucijų reformos vyksmu.

3. Iš naujo įvertinti svarbią kriminalistikos mokslinio instituto, kaip mokslinių idėjų generatoriaus, ekspertinių metodikų kūrėjo, specialistų rengimo ir jų kvalifikacijos vertinimo centro, sudėtingiausių kompleksinių tyrimų atlikėjo, vietą ir funkcijas, atsižvelgiant į būtinybę užtikrinti mokslo, praktinių tyrimų ir studijų vienovę, išvengti žinybinio požiūrio sprendžiant vieną ar kitą problemą, kas ypač svarbu reformos laikotarpiu. Tokiam vaidmeniui šiuo metu labiausiai pasiruošęs yra Teismo ekspertizės institutas, aišku, suteikus jam mokslo instituto statusą ir atsisakius žinybinės jo priklausomybės bei numačius jo integracijos su aukštosios teisės mokyklomis galimybes.

4. Suvokti valstybinių specialių žinių taikymo įstaigų, kaip vienos iš teisingumo nustatymo institucijų, tikrąją paskirtį ir, nustatant jų funkcijas bei įgyvendinimo mechanizmą, numatyti lygiai tokias pačias galimybes pasinaudoti specialiomis žiniomis kitiems proceso dalyviams, o ne remtis nuostata, jog "... ekspertizę prokuroro prašymu nutartimi skiria ikiteisminio tyrimo teisėjas, laikydamasis rungimosi principo" [4, 9]. Ar ne per daug prokurorui būtų darbo ir "rungtis" su gynėju, ir atstovauti jo interesams, nekalbant jau apie galimybę iš anksto vertinti gynėjo surinktus įrodymus ir jais remiantis prašyti skirti ekspertizę?

5. Demokratėjimo tendencijos visuomenėje, darydamos įtaką ir bylų nagrinėjimo procesui, nuo deklaratyvaus iki faktinio įgyvendinant rungimosi principą, į procesą, be valstybinių, įtrauks ir privačias ekspertines struktūras, kurioms vietos turi būti palikta galvojant apie teisinių institucijų reformą ir visų pirma kuriant jos norminę bazę, kaip tai jau vyko kai kuriose Vidurio Europos šalyse [6].

6. Turint omenyje Lietuvos orientaciją į europines struktūras, kartu nepamiršti ir teisėsaugos institucijų veiklos tarptautinio sertifikavimo ir jų veiklos koordinavimo būtinybės.

7. Įsisamoninti būtinybę atsižvelgti į išlaidų, ekonomijos (taupumo), naujausių laimėjimų konsekvenciją norint sukurti racionalią ir be reikalo nesidubliuojančią sistemą.

Kas galėtų tai padaryti? Mūsų nuomone, tai kaip užsakomąjį mokslinį tyrimą galėtų atlikti nežinybinės nepriklausomų tyrėjų grupės, kaip tai buvo vykdoma mokslo programą "Nusikalstamumas ir kriminalinė justicija" [7].

LITERATŪRA

1. **Lietuvos Respublikos** teisingumo ministerijos 1994 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 85 "Dėl ekspertizių darymo Lietuvos teismo ekspertizės institute nuostatų patvirtinimo" // Valstybės žinios. 1995. Nr. 4.
2. **Bruder W.** Ergebnisse einer Erhebung zu Erwartungen der Praktiker an die Kriminaltechnik // Wissenschaftliche Kriminaltechnik – Neue Entwicklungen – Perspektiven. – Seminar vom 15 bis 17 October 1996. – Hiltrup.
3. **Hammer J.** Erwartungen der Kriminaltechnik an den Auftraggeber unter dem Aspekt der Tatortarbeit // Wissenschaftliche Kriminalistik – Neue Entwicklungen – Perspektiven. – Seminar vom 15 bis 17 October 1996. – Hiltrup.
4. **Kuconis P., Kazlauskas M.** Nauja įrodymų samprata Baudžiamojo proceso kodekso procese // Justicija. 1998. Nr. 5.
5. **Kube E., Timm K. J.** Entwicklungsbedingungen und Tendenzen der Kriminalistik. – Kriminalistik. Handbuch für Praxis und Wissenschaft // Booberg, Bd. 2. 1994.
6. **Kube E.** Zusammenfassung und Ausblick. Wissenschaftliche Kriminaltechnik – neue Entwicklungen und Perspektiven. – Münster, 1998.
7. **Kurapka E.** Mokslo programa "Nusikalstamumo Lietuvoje prognozė ir jo kontrolės perspektyvos" – kompleksinė ir strateginė Lietuvos mokslininkų užduotis // Jurisprudencija: LTA mokslo darbai. – V., 1998. T. 10 (2).
8. **Malevski H.** Įvykio vietos apžiūra ir įvykio vietos tyrimas: naujas kriminalistinės koncepcijos modelis: daktaro disertacija. – V., 1997.
9. **Palskys E.** Lietuvos kriminalistikos istorijos apybraižos (1918-1940). – V., 1995.
10. **Pošiūnas P.** Didinti ekspertizės vaidmenį baudžiamajame procese // Teisės apžvalga. – V., 1991. Nr. 1.
11. **Pošiūnas P.** Kriminalistikos perspektyvos teisinės sistemos reformos kontekste // Justicija. – V., 1996. Nr. 6.
12. **Pošiūnas P., Kurapka E.** Dėl kriminalistikos mokslo ir technikos panaudojimo tiriant nusikaltimus bei nagrinėjant bylas teisme // Kriminalinė justicija: LPA mokslo darbai. – V., 1997. T. 6.
13. **Pošiūnas P.** Lietuvos teismo ekspertizės instituto veiklos apžvalga ir perspektyvos // Kriminalistikos ir teismo ekspertizės problemos. – V., 1996.
14. **Ruszkowski Z.** Wizyta we francuskich jednostkach techniki kryminalistycznej // Biuletyn informacyjny Nr. (85-86). – Warszawa, 1992.
15. **Steinke W.** Kriminaltechnik: Entwicklung, Stand und Perspektiven – ein Überblick – Kriminalistik. Handbuch für Praxis und Wissenschaft // Booberg, Band 2. 1994.
16. **Swaczyńska E., Madej O.** Relacja ze szkolenia pracowników CLK KGP w Wielkiej Brytanii // Biuletyn informacyjny Nr. (85-86). – Warszawa, 1992.
17. **Technika** kryminalistyczna // pod red. W. Kędzierskiego. – Szczytno, 1996. T. 3.

On Some Problems in the Reform of Expert Services

*E. Kurapka, Assoc. Prof.
H. Malevski, Assoc. Prof.*

SUMMARY

After approval of the new edition of Outline of legal system reform, the second stage of the reform proceeds rather slowly. Qualitative changes are especially missing in the reforming of expert institutions. Discussions arose in the legal society concerning the very regulations of the reform of expert institutions. The regulations specify that the Ministry of the Interior system's "expert territorial units and specialists (experts, criminalists-technicians) join the police units specialised by branches". Merely this fact contradicts the statement of the same outline about universal functions of the police. The authors of the article maintain that an attempt to reform the system of expert institutions was launched to implement without an elaborate strategy. The application of special knowledge was divided, on the one hand, among specialised expert institutions of the Ministry of Justice, Ministry of the Interior Affairs, Ministry of Health Protection and, on the other hand, functions of these institutions have been duplicated without foreseeing co-ordination of their activities, creating a concordant system and providing conditions ensuring its activities.

The article provides opinion regarding harmonising and development of expert, including research in private, institution's activities. This should be done on scientific grounds with reference to the basic principle of the legal system reform, i.e. the legal system is first of all reformed for a more efficient protection of rights of Lithuanian people by drawing priorities of the reform and more constant reforming of legal institutions avoiding duplication of their functions, departmental point of view which arises when the institutions self-reform themselves without outside co-ordination of their activities.

